

2. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України : наказ МВС України від 26.01.2016 № 50 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16> (дата звернення: 10.11.2017).

3. Тактико-спеціальна підготовка працівників ОВС України : навч. посіб. / С. М. Банах, В. Р. Булачек, І. С. Винярчук та ін. Львів : ЛьвДУВС, 2011. 300 с.

Одержано 06.11.2017

УДК [316.354:351.74](477.54)

Олексій Олександрович СЕРДЮК,

кандидат соціологічних наук, доцент, заступник завідувача науково-дослідної лабораторії з проблем протидії злочинності Харківського національного університету внутрішніх справ; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5733-6432>

ДОСЛІДЖЕННЯ «ПУБЛІЧНА БЕЗПЕКА ТА ДОВІРА ДО ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ» ЯК ІНСТРУМЕНТ УДОСКОНАЛЕННЯ РОБОТИ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Харківським національним університетом внутрішніх справ з моменту його заснування ведеться науково-дослідна робота з актуальних проблем правоохоронної діяльності [1]. Використання даних соціологічних і кримінологічних досліджень в оцінці і плануванні роботи правоохоронних органів є загальноприйнятою світовою практикою і Україна не є виключенням. Одним із головних компонентів поліцейської реформи, яка зараз здійснюється, є врахування громадської думки для оцінювання роботи поліції. Так, у ч.3 ст.11 закону України «Про Національну поліцію» зазначено, що «рівень довіри населення до поліції є основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції». Прикладом такої практики є щорічне моніторингове соціологічне дослідження «Публічна безпека та довіра до правоохоронних органів», яке з 2013 року здійснюється Харківським національним університетом внутрішніх справ спільно з ГУНП в Харківській області за підтримки Консультативної Місії Європейського Союзу в рамках щорічної програми безпеки Харківської області та «Регіональної програми забезпечення публічної безпеки і порядку в Харківській області на 2016–2017 роки». Слід особливо відмітити, що сам факт неодноразового проведення подібного дослідження за ініціативи правоохоронних органів Харківської області свідчить про позитивні зрушення в роботі поліції. Тривалий час ініціатива проведення подібних досліджень належала виключно громадським і міжнародним організаціям [2]. За попередні роки опитування науковці університету розробили зручну систему показників, відпрацювали методику та технологію його проведення. Завдяки співробітництву ГУНП в Харківській області та ХНУВС проведення цього дослідження стало можливим без залучення додаткових коштів. Вважаємо, що харківський досвід може бути розповсюджений на інші регіони.

Грунтуючись на отриманих результатах [1, с. 55], можливо виділити три пріоритетні напрями вдосконалення роботи правоохоронних органів Харківської області:

1. Інформування та взаємодія з громадськістю. Мешканці міста та області відчують зростання рівня злочинності, занепокоєні цим і відповідають зміною своєї поведінки на це зростання (здебільшого вживають різних заходів особистої безпеки та безпеки власного майна). Переважна більшість громадян готова допомагати правоохоронцям (80 %) та довіряє їм (55–65 %). Спираючись на це, слід спрямувати зусилля правоохоронних органів на взаємодію із громадськістю та її інформування про кримінальні ризики й необхідні заходи безпеки.

2. Покращення професійного іміджу та довіри до правоохоронців. Зменшення задоволеності населення регіону спілкуванням із працівниками поліції, зростання неправомірних дій з боку поліцейських, негативна оцінка боротьби з корупцією та вказівка на незадовільні професійні якості самих правоохоронців, поряд із очікуванням громадянами чесності, ввічливості та небайдужого ставлення до своїх обов'язків від самих правоохоронців, – усе це потребує вжиття

заходів, спрямованих на покращення професійного іміджу працівників та підвищення рівня довіри до всієї системи правоохоронних органів.

3. Публічна безпека. Громадська думка та довіра є прямим наслідком того, наскільки успішно справляються зі своїми прямими завданнями правоохоронні органи. Найбільшу увагу слід приділяти профілактиці та протидії правопорушенням, які найбільше турбують мешканців конкретних населених пунктів. Для цього ми склали перелік проблем та очікувань мешканців конкретних населених пунктів, і саме на них слід звернути увагу керівникам відповідних територіальних підрозділів поліції [1, с. 105].

Спрямування правоохоронної діяльності на найбільш гострі проблеми в конкретних територіальних підрозділах слід здійснювати, враховуючи локальну специфіку та побажання місцевих мешканців.

Як показали результати дослідження, серед усіх напрямів роботи найгірше мешканці Харківщини оцінюють боротьбу з корупцією та хабарництвом. Негативно також оцінюється боротьба з незаконним обігом наркотиків, проституцією, хуліганством та вандалізмом. Відбулося погіршення в оцінці успішності забезпечення безпеки дорожнього руху та профілактики злочинності неповнолітніх.

Грунтуючись на даних опитування, можливо навести перелік найбільш проблемних напрямів правоохоронної діяльності, що турбують мешканців Харківщини:

- протидія майновим злочинам (крадіжки, грабежі, розбої) – ці проблеми виділили 24,7 % опитаних (відсоток від усіх);
- протидія порушенням публічного порядку (хуліганство та вандалізм, бійки та дебоші) – їх виділили 14,5 % опитаних;
- боротьба з незаконним обігом наркотиків (турбує 12,6 % опитаних);
- споживання алкогольних напоїв (10,2 %). Протидія цьому явищу носить міжвідомчий характер, воно потребує зусиль щодо скорочення кількості місць продажу алкоголю, звуження часових рамок торгівлі алкоголем, запобігання контрафактній торгівлі та самогонварінню, контролю продажу алкоголю неповнолітнім. Оскільки концентрація порушень громадського порядку відбувається поруч із місцями продажу алкоголю, від реалізації цього завдання слід очікувати позитивного впливу на протидію порушенням публічного порядку, насильницьким та іншим злочинам;
- боротьба з корупцією (4,2 %);
- боротьба з проституцією (3,5 %);
- профілактика злочинності неповнолітніх (1,6 %), у т.ч. споживання неповнолітніми алкоголю та наркотиків;
- забезпечення безпеки дорожнього руху (1,3 %).

Відчуття безпеки. Цей показник прямо залежить від присутності (наявності) правоохоронців на відповідній території обслуговування. Якщо громадяни бачать правоохоронців на вулицях, у формі, як вони несуть службу, то вони почуваються більш безпечно. Результати опитування прямо вказують на потребу в патрулюванні в темний час у деяких територіальних підрозділах. Це очікування було висловлено поряд із загальними побажаннями безпеки та захисту.

Результати цього моніторингу сприятимуть таргетуванню (націлюванню або орієнтації) конкретних завдань у роботі поліції та правоохоронних органів взагалі на потреби місцевої громади, виявлені в ході опитування, та підвищенню публічної безпеки як наслідок подібного таргетування, а також втіленню засад «Ком'юніті полісінг» у діяльність практичних підрозділів Національної поліції.

Список бібліографічних посилань

1. Сердюк О. О., Бугайчук К. Л. Публічна безпека та довіра до правоохоронних органів : за результатами досліджень 2013–2017 років, проведених в Харківській області : монографія / за заг. ред. Сокурєнка В. В. ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; Голов. упр. Нац. поліції в Харків. обл. Харків : ХНУВС, 2017. 360 с.
2. Serdyuk A., Shilston T. G., Sokurenko V. Sociological monitoring «Public safety and trust to law enforcement agencies» as a step to developing Community Policing in Kharkiv region. *Visnyk of V.N. Karazin Kharkiv National University. Series «Sociological studies of contemporary society: methodology, theory, methods»*. 2017. Vol. 39. P. 194–201.

Одержано 03.11.2017